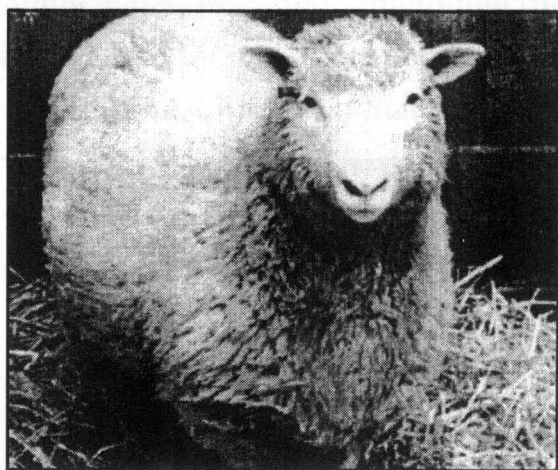

โคลนนิ่งในวรรณคดี กับ ความเชื่อเรื่องพระศรีอริยเมตไตรย

สมเกียรติ รักษมณี

ภาพลูกแกะดอลลี่ ซึ่งเกิดจากการทำโคลนนิ่งของกลุ่มนักวิจัยของสถาบันโรสลิน ประเทศอังกฤษ
(ภาพจากหนังสือพิมพ์บ้านเมือง 13 มกราคม 2541. หน้า 20)

เมื่อต้นปี 2540 ได้มีข่าวครึกโครมทางสื่อมวลชนกระจายออกไปทั่วโลกเกี่ยวกับการถือกำเนิดของลูกแกะ “ดอลลี่” ซึ่งถือว่าเป็นผลสำเร็จของการค้นพบและทดลองทางพันธุวิศวกรรมศาสตร์อย่างหนึ่ง การค้นพบดังกล่าวก็คือ การขยายพันธุ์สัตว์โดยวิธีโคลนนิ่ง ผลการศึกษาดังกล่าวนอกจากจะเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในด้านความก้าวหน้าทางพันธุวิศวกรรม ซึ่งเป็นความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์แล้ว ประเด็นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรื่องนี้ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณากันอย่างกว้างขวางในทางสังคมศาสตร์ จนกลายเป็นเรื่องที่น่าวิตกทางจริยธรรมถ้าหากนักวิทยาศาสตร์จะนำวิธีการนี้มาใช้กับมนุษย์ชาติ

“โคลนนิ่ง” เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการผลิตตัวอ่อนโดยการฝากถ่าย นิวเคลียส ซึ่งอนุชัช ภิบุญภูมิมินทร์ (2540 : 29) ได้อธิบายไว้ว่า เซลและนิวเคลียสเป็น หน่วยเล็กที่สุดของร่างกาย ในเซลล์ประกอบด้วยนิวเคลียสและไซโตพลาสซึม นิวเคลียสจะ ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ในเซลล์และเป็นที่ยึดของสารพันธุกรรม ไซโตพลาสซึม จะทำหน้าที่ต่างๆ ตามคำสั่งของนิวเคลียส ซึ่งในการผลิตตัวอ่อนโดยการฝากถ่าย นิวเคลียสนี้ทำได้โดย นำเซลล์ของตัวอ่อนพันธุ์ดี 1 เซลล์ ใส่ลงไปในไข่ที่ยังไม่ได้ผสมกับ อสุจิ และเอานิวเคลียสเดิมออกให้เหลือแต่ส่วนไซโตพลาสซึม จากนั้นทำการกระตุ้นด้วย ไฟฟ้าให้ทั้งสองส่วนรวมตัวกัน เกิดเป็นเซลล์ใหม่หรือตัวอ่อนใหม่ซึ่งเจริญเติบโตได้ หลังจากฝากถ่ายสุมดลูกของแม่ที่เป็นตัวตั้งท้อง สิทธิพงศ์ อรุณาทิน (2541 : 10) ได้ แปรเรียบเรียงจากข่าวรอยเตอร์ เอพี และ เอเอฟพี สรุปความตอนหนึ่งได้ว่า การทำโคลน นิ่งเปรียบเหมือนการสำเนาสิ่งมีชีวิต คือ เป็นการทำให้เซลล์ต้นแบบเกิดการแบ่งตัว และ นำเซลล์ใหม่ที่แบ่งตัวจากเซลล์เก่าไปเพาะเลี้ยงจนเติบโตเป็นเนื้อเยื่อ จากเนื้อเยื่อเป็นกลุ่ม อวัยวะ และเป็นสิ่งมีชีวิตที่สมบูรณ์ซึ่งมีลักษณะเหมือนตัวต้นแบบทุกประการ จะเห็นได้ว่า วิธีการทำโคลนนิ่งนั้น เมื่อทำการฝากถ่ายนิวเคลียสลงไปในเซลล์ทำให้กลายเป็นตัวอ่อน แล้วก็ต้องนำตัวอ่อนนี้ไปฝากถ่ายให้เจริญเติบโตในมดลูกของแม่ผู้ตั้งท้องเพื่อให้เจริญ เติบโตตามธรรมชาติของตัวอ่อนต่อไป

เรื่องการทำ “โคลนนิ่ง” ได้มีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างจริงจังมาแล้ว ประมาณ 10 ปี แต่ความก้าวหน้าของการศึกษาค้นคว้าเพิ่งเป็นที่รู้จักและสนใจกันอย่าง กว้างขวางเมื่อ 1-2 ปีมานี้เอง แต่อันที่จริงแนวความคิดในเรื่องดังกล่าวได้เกิดขึ้นใน จินตนาการของมนุษย์มาก่อนหน้านี้อแล้วหลายร้อยปี ดังจะเห็นได้จากวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ตอนกำเนิดองค์ศร เนื้อเรื่องได้กล่าวว่า ก่อนที่องค์ศรจะถือกำเนิดนั้น ทศกัณฐ์ อาสาพระอิศวรยกเขาไกรลาสได้แล้วขอประทานพระนางอุมาเทวี เมื่อได้มาแล้วทศกัณฐ์ ไม่สามารถเข้าใกล้ได้เพราะให้เราร้อนดังเพลิงไหม้ จึงนำไปคืนแล้วขอประทานนางมณฑา ทศกัณฐ์พานางมณฑาเหาะกลับกรุงลงกา ระหว่างทางได้เหาะผ่านเมืองขีดขิน พาลี เห็นเข้าก็โกรธเคืองจึงเข้าต่อสู้ชิงเอานางมณฑามาเป็นชายา ฝ่ายทศกัณฐ์ก็โสกเศร้าที่ สูญเสียนางมณฑา จึงเดือดร้อนถึงพระฤๅษีชื่อ อังคตมุนี ซึ่งเป็นอาจารย์ของพาลี พระฤๅษีได้ไปเกลี้ยกล่อม พาลีก็ยินยอมที่จะยกนางมณฑาคืนให้แก่ทศกัณฐ์ แต่เกิดปัญหา ที่นางมณฑาตั้งครรภ์กับพาลีแล้ว พระฤๅษีจึงบอกว่า ปัญหานี้จะแก้ได้โดยแห้วเอาบุตร ในครรภ์ของนางมณฑาไปฝากไว้ในท้องแพะ ดังนี้

เมื่อนั้น
ได้ฟังจึงตอบวาจา
อันบุตรในครรภ์นางโถมยง
จะแหะออกใส่ท้องแพะไว้

พระอังคตอาจารย์ชาญกล้า
ซ่อนนั้นอย่าปารามกัใจ
จะให้แก่พระองค์จงได้
มิให้อันตรายชีวัน
(รามเกียรติ์ ร. 1 เล่ม 1 หน้า 213)

ครั้นเมื่อนางมณฑาทิราปเรื่องที่จะต้องเป็นชายาของชายถึงสองคนก็โศกเศร้า
เสียใจจนสลบไปพระฤาษีจึงได้โอกาสดำเนินการ ดังนี้

เมื่อนั้น
เห็นนางมณฑาทิเรวี
จึงเรียกเอากริสุรگانต์
พระนักรรรม์แหะครรภ์อรไท
แล้วซ่อนเอาองค์พระกุมาร
ใส่ในท้องแพะด้วยฤทธา

องค์พระอังคฤาษี
กันแสงโศกีสลบไป
ลูกท้าวหมัฆวานก็ส่งให้
โดยไสยเวทอันศักดิ์ดา
อันหย่อนกาลกว่าทศมาส
แล้วร้ายวิทยาเป่าไป
(รามเกียรติ์ ร. 1 เล่ม 1 หน้า 216)

วิธีการของพระอังคฤาษีข้างต้นนี้ สอดคล้องกับวิธีการย้ายฝากตัวอ่อนตามวิธี
การโคลนนิ่งจะต่างกันแต่เพียงว่า ตัวอ่อนโดยวิธีโคลนนิ่งนั้นมิได้เกิดขึ้นจากการปฏิสนธิ
ตามธรรมชาติเหมือนกับตัวอ่อนในครรภ์ของนางมณฑาทิเรวีเท่านั้น แต่นั่นก็แสดงให้เห็นว่า
จินตนาการในยุคนั้นได้พัฒนาเป็นการย้ายฝากตัวอ่อนในยุคนั้นนั่นเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า
ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้คือ “โคลนนิ่งในวรรณคดี”

ภาพลูกวัว 2 ตัว ซึ่งเกิดจากการทำโคลนนิ่งจากเซลล์ของวัวที่โตเต็มวัยในเมือง Kanazawa ประเทศญี่ปุ่น
(ภาพรอยเตอร์ จากหนังสือพิมพ์ Bangkok Post, July 6, 1998. หน้า 1)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การทำโคลนนิ่งตามที่กล่าวในเบื้องต้นนั้นจะทำให้ได้สิ่งมีชีวิตที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนกันและเหมือนกับตัวต้นแบบทุกประการประการการทำสำเนาสิ่งมีชีวิต ดังนั้นหากการค้นคว้านี้ก้าวหน้าไปถึงการทำโคลนนิ่งมนุษย์แล้ว ก็จะได้มนุษย์ที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนกันเป็นจำนวนมาก จนในที่สุดอาจไม่สามารถบอกได้เลยว่า คนไหนคือมนุษย์ต้นแบบดั้งเดิม และคนไหนคือมนุษย์โคลน หากเป็นเช่นนั้นย่อมเป็นที่แน่นอนว่า มนุษย์โคลนที่สังเคราะห์ขึ้นนี้ย่อมต้องได้มาจากต้นแบบที่แข็งแรง สมบูรณ์ งดงาม ไม่พิการพิการใดๆ และหากเป็นมนุษย์ที่มีจิตใจงดงาม รักความสงบแล้ว มนุษย์ทั้งโลกก็คงพบแต่ความสุขสงบประดุจมนุษย์ในยุคพระศรีอริยเมตไตรย หรือ พระศรีอารีย ซึ่งเชื่อว่าเป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ 5 แห่งภัทรกัปปี ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ดังที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องไตรภูมิโลกวิณจยยกถา เล่ม 2 (พระยาธรรมปรีชา (แก้ว), 2520ก: 50) ว่า

หญิงชายทั้งปวงจะมีสันดานอันมากไปด้วยกุศลสุจริต รูปทรงนั้น
จะปราศจากพิการวิปริตจะไม่รู้เป็นบ้าใบ้ บอดหนวก จะไม่รู้เป็นง่อย
เปลี้ยเตี้ยค่อมพิการจิตต่าง ๆ รูปงามแห่งชาวชมพูทวีปในครั้งนั้นจะ
งาม ๆ เสมอกัน ปราศจากโทษ 6 ประการ คือ ไม่สูงนัก ไม่ตํานัก
ไม่พีนัก ไม่ผอมนัก ไม่ดำนัก ไม่ขาวนัก จะบริบูรณ์ด้วยสี่สัณฐาน-
สุกัลลักษณ์ งามพร้อมทุก ๆ คนทั้งผู้หญิงแลผู้ชาย

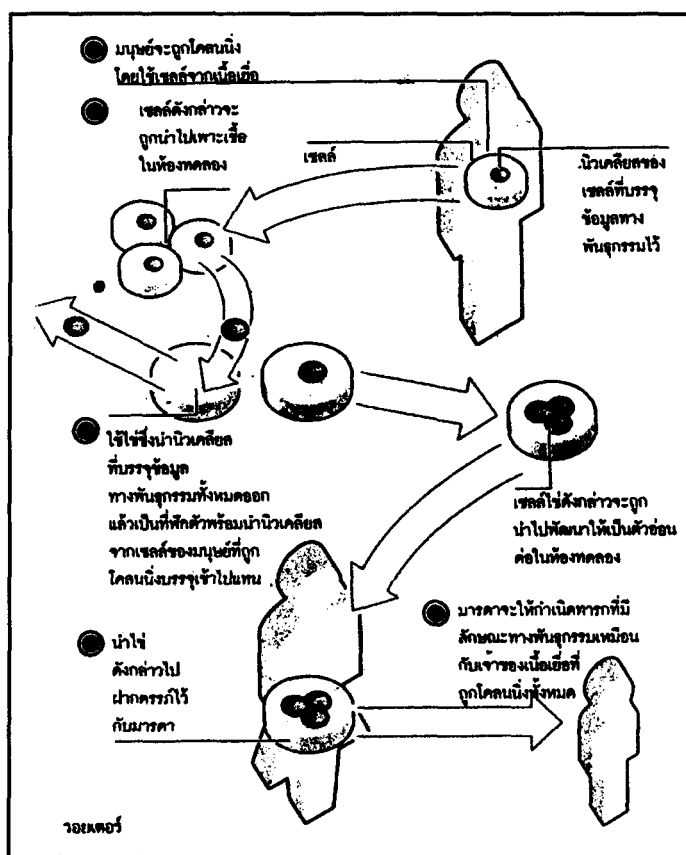
และในเล่ม 3 (พระยาธรรมปรีชา (แก้ว), 2520ข: 216) ว่า

คนทั้งปวงจะมีรูปร่างเสมอกัน ไม่มีคนใบ้ คนบ้า หนวก ตาบอด
ง่อยเปลี้ยเตี้ยค่อม พิการพิการอันใดอันหนึ่งเลย คนครั้งนั้นปราศจาก
โรคาพยาธิอุปัฏฐะต่าง ๆ เห็นกันแล้วย่อมก็มีเมตตาจิตแก่กัน มิได้
เบียดได้เบียดกัน

ในเรื่องพระบาลีคำหลวงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ (2516: 280) ได้กล่าวไว้
เช่นเดียวกันว่า

... ส่วนคนธรรพ์คันธพพา ทั้งยักษามนุษย์ บได้พรุสเบียนชน ด้วย

ฝูงชนเป็นธรรมพร้อมกันทั่วราชอาณาจักร บมีคนพาลทฤษฎี บได้อุดริ
 อุกุศล เลี้ยงสกนธ์โดยธรรม มีวิริยอันแลปัญญา ทั้งวิชาศิลปศาสตร์
 บมีโรคพยาธิบิชา ทั้งกายาบวิกล ฝูงทวยชนทั่วเท่า บเป็นค่อมเกล้า
 งอยเปลี้ย จักบุเสียนวทไ้ อุกจิตใจเป็นบ้า บมีแก่ชราครั้งนั้น ล้วน
 เกษมสันต์ทุกเมื่อ ด้วยเพื่อเขาทำบุญ จึงอุคหนุนส่งให้ สมบัติเพียง
 เทพไท่ห้องฟ้าสรวงสวรรค์ ฯ

แผนภูมิการทำโคลนนิ่งมนุษย์

(ภาพรอยเตอร์ จากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน 9 มกราคม 2541. หน้า 10)

โดยภาพรวมของความเชื่อในเรื่องนี้แล้ว สรุปได้ว่า มนุษย์ในยุคพระศรีอริยเมตไตรยนั้น จะเป็นผู้มีรูปร่างเสมอกัน จึงทำให้พุทธศาสนิกชนที่เชื่อเรื่องพระศรีอริยเมตไตรย ต่างมุ่งบำเพ็ญบุญเพื่ออานิสงส์ในกาลภายหน้า ดังที่ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2535: 101) ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องพระศรีอริยเมตไตรยกับคนไทย สรุปได้ว่า

มีหลักฐานมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยผู้นิพนธ์ไตรภูมิได้ชี้ชวนให้ฟังเทศนา เรื่องไตรภูมิโดยให้เหตุผลว่า ถ้าฟังแล้วจะมีโอกาสได้นมัสการและได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระศรีอริยเมตไตรยในอนาคต และมีความเชื่อสืบทอดกันต่อมาว่า ถ้าผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบทั้ง 13 กัณฑ์ ใน 1 วัน กับ 1 คืน ก็จะมีโอกาสพบพระศรีอริยเมตไตรยเช่นกัน

การเชื่อมโยงความคิดในเรื่องมนุษย์ยุคพระศรีอาริย์ กับวิธีการสังเคราะห์มนุษย์โคลน จะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เช่นนั้นจริงหรือไม่คงยังไม่มีใครตอบได้ แต่ที่แน่นอนที่สุดก็คือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัจจุบันมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจินตนาการของกวีในอดีตอย่างปฏิเสธไม่ได้ เช่นเดียวกับที่มีผู้เคยศึกษาว่าในเรื่องพระอภัยมณีนั้น พราหมณ์โมรำนำหญามาศมาเป็นสำเภายนต์ก็คือจินตนาการถึงเรือกลไฟและเรือสะเทินน้ำสะเทินบก พราหมณ์सानนเรียกลมฝนได้ก็คือจินตนาการถึงฝนเทียม และพราหมณ์วิเชียรลั่นธนูคราวละ 7 ลูกไม่ผิดที่หมายก็คือจินตนาการถึงปืนกล

หากการทำโคลนนิ่งมนุษย์ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับลูกแกะดอลลีและได้รับการยอมรับในสังคมมนุษยชาติไม่เป็นปัญหาถกเถียงในแง่จริยธรรมเหมือนในปัจจุบันนี้แล้วโลกในยุคพระศรีอริยเมตไตรยในอนาคตก็คงจะเกิดขึ้นได้จริง ๆ หากได้ต้นแบบที่ดีสำคัญที่ว่าใครล่ะที่จะเป็นมนุษย์ต้นแบบคนนั้น

บรรณานุกรม

- “การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ 10 ผลงานเยี่ยม ปี 2540.” 2541. บ้านเมือง (13 มกราคม): 20.
- ธรรมธิเบศ, เจ้าฟ้า. 2516. พระประวัติและพระนิพนธ์ท้าวสุทนต์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บรรณาการ.
- ธรรมปรีชา (แก้ว), พระยา. 2520ก. ไตรภูมิโลกวิจิตรยชกถา เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- , 2520ข. ไตรภูมิโลกวิจิตรยชกถา. เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- ประคอง นิมนานเหมินท์. 2535. “เรื่องพระศรีอริยเมตไตรยในวรรณกรรมไทย.” ใน 80 ปี สอง ศาสตราจารย์ น้อมศิรสา, หน้า 101-110. ประคอง นิมนานเหมินท์ บรรณาการ. กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- “ฝันไกลบ่มมนุษย์โคลนปีละ 500 ไม่หวั่นเสียงสาปแช่งไร้ศีลธรรม.” 2541. ผู้จัดการรายวัน (9 มกราคม): 10.
- พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. 2507. รามเกียรติ์ เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้า ของคุรุสภา.
- สิทธิพงศ์ อรุณาทิน. 2541. “โคลนนิ่งมนุษย์ เมื่อคนคิดจะเป็นพระเจ้า.” กรุงเทพธุรกิจ (24 มกราคม) : 10.
- อนุชัช ภิญโญภูมิมนตรี. 2540. “คอลลี แกะมหัสจรรย์ เขาทำขึ้นมาได้อย่างไร?” มติชน (10 มีนาคม) : 29.
- “Calves cloned from adult cells in Japan.” 1998. Bangkok Post (July 6): 1.